

נדר להיות נזיר
הרב מואיז נבון

~ התרת נדרים ~

שולחן ערוך יורה דעה הלכות נדרים סימן רכח

סעיף א - מי שנדר ונתחרט, יש תקנה ע"י חרטה, ואפילו נדר באלהי ישראל. כיצד יעשה, ילך אצל חכם מומחה, דגמיר וסביר, ואם אין יחיד מומחה ילך אצל שלשה הדיוטות, והוא דגמירי להו וסבירי וגם יודעים לפתוח לו פתח, ויתירו לו. והאידינא אין מומחה שיהא ראוי להתיר ביחיד. סעיף ג - כיצד היא ההתרה, יאמר לו ג' פעמים: מותר לך, או שרוי לך, או מחול לך, (בכל לשון שיאמר), ... סעיף ז - מי שנתחרט בעיקר הנדר, אינו צריך פתח אלא שישאלנו החכם: אתה חפץ בנדר זה, והוא אומר: איני חפץ בו, מתחרט אני שנדרתי ומתיר לו. ומיהו צריך שיתחרט בעיקר הנדר, שהיה רוצה שלא נדר מעולם; אבל אם אמר שעתה הוא מתחרט, ועד עתה הוא חפץ במה שנדר, לא הוי חרטה, ... ואם אינו מתחרט, צריך לבקש לו פתח לומר לו: אילו היית יודע דבר זה לא היית נודר, ונמצא הנדר נעקר מעיקרו. וכיצד היא הפתח, כגון שנדר על דבר אחד ומפצירין בו הרבה שישאל עליו, אומרים לו: אילו ידעת שיפצירו בך כ"כ ולא תוכל להשיב פניהם לא היית נודר, והוא אומר: כן. ויש אומרים דחורין ושואלין לו אם מתחרט (מרדכי פרק שבעות שתיים). ואפילו פתח שמגוף הנדר הוי פתח, כגון שהדיר פלוני מנכסיו אם יעשה דבר פלוני, ועבר ועשאו, פותחין לו: אילו היית יודע שהיה עובר על דברך לא היית נודר, והוא אומר: כן. ויש מי שמצריך שניהם פתח, וגם חרטה. הגה: ונהגו להחמיר ולעשות מן החרטה פתח, שלאחר שאומר שמתחרט מעיקרא, אומרים לו: אילו ידעת שנתחרט, כלום נדרת, והוא אומר: לא. ואז מתירין לו. סעיף יג - אף על פי שאין פותחין בנולד, פותחין בתנאי נולד, כגון מי שנדר בניזיר קודם שחרב הבית, וחרב אין פותחין לו לומר: אילו ידעת שיחרב הבית, כלום היית נודר. אבל פותחין לומר: אלו בא אדם בשעת הנדר והיה משקר ואומר שבאותה שעה חרב הבית, כלום היית נודר, וכן כל כיוצא בזה. הגה: הא שאין פותחין בנולד, היינו לעשות מן הנולד פתח כדי שיתחרט, דודאי אינו מתחרט רק מן הנולד ואילך. אבל אם מתחרט מעיקרו, אף על פי שעושה מכת הנולד, מיקרי חרטה ומתירין לו. (מרדכי רא"י שחביא המרדכי פ' שבעות שתיים וכן משמע מסמ"ג ובהנהגות מיימוני פרק ו'). סעיף יד - קודם שיתירו צריך שיפרט להם הנדר והסיבה שבשבילה נדר. ואם לא פרט, אין התרתן התרה. ומיהו כשיפרוט לאחד מהמתירין, סגי.

~ נדר נזירות ~

במדבר פרק ו (א) ויִדְבֹר יְקוֹק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ או אִשָּׁה פִּי יִפְלֵא לְגִדְרָה נִזְיֵר לְהִזִּיר לִיקוֹק: [אִיסוּר יִינוּ וכו']: (ג) מִיֵּן וְשִׁכְרֵי זֵיֵר חֲמֵץ יֵיֵן וְחֲמֵץ שִׁכְרֵי לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרֵת עֵנְבִים לֹא יִשְׁתֶּה וְעֵנְבִים לַחִים וְיֵבֶשִׁים לֹא יֵאָכֵל: (ד) כָּל יְמֵי נִזְרוֹ מִכָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגִּפְן מֵיֵיֵן מִחֲרָצִיִּים וְעַד זֶה לֹא יֵאָכֵל: [אִיסוּר עַל הַשִּׁיעוּר] (ה) כָּל יְמֵי נִזְרוֹ תַעֲרֵר לֹא יַעֲבֹר עַל רֵאשִׁיו עַד מְלֵאת הַיָּמִים אֲשֶׁר יִזְיֵר לִיקוֹק קֹדֶשׁ יִהְיֶה גֹדֵל פָּרַע שְׂעֵר רֵאשִׁיו: [אִיסוּר מַגַּע בְּטוֹמַת מַת וכו'] (ו) כָּל יְמֵי הַזִּירוֹ לִיקוֹק עַל נֶפֶשׁ מַת לֹא יָבֵא: (ז) לְאֵבִיו וּלְאִמּוֹ לְאִחִיו וּלְאִחֹתוֹ לֹא יִטְמֵא לָהֶם בְּמַתָּם פִּי נִזְרֵי אֲלֵהֶיו עַל רֵאשִׁיו: (ח) כָּל יְמֵי נִזְרוֹ קֹדֶשׁ הוּא לִיקוֹק: [מִתְחִיל מַחֲדָשׁ בַּמַּגַּע בְּטוֹמַת מַת] (ט) וְכִי יָמוּת מַת עָלָיו בְּפִתְעָה פִתְאֵם וְטְמֵא רֵאשִׁיו וְגִלְחָה רֵאשִׁיו בְּיוֹם טְהָרָתוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְגִלְחָנוֹ: (י) וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יָבֵא שְׁתֵּי תָרִים או שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶל הַכֹּהֵן אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (יא) וְעִשָּׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לַחֲסֹאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכִפָּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ וְקֹדֶשׁ אֶת רֵאשִׁיו בְּיוֹם הַהוּא: (יב) וְהִזִּיר לִיקוֹק אֶת יְמֵי נִזְרוֹ וְהִבִּיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְאֲשֶׁם וְהִזְמִים הָרֵאשִׁיִּים יִפְלוּ כִּי טְמֵא נִזְרוֹ: [סִיּוּם הַתְּהַלִּיךְ] (יג) וְזֹאת תֹּרַת הַנִּזְיֵר בְּיוֹם מְלֵאת יְמֵי נִזְרוֹ יָבִיא אֹתוֹ אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (יד) וְהִקְרִיב אֶת קֶרְבְּנוֹ לִיקוֹק כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ תָמִים אֶחָד לְעֹלָה וְכִבְשֶׂה אַחַת בֵּת שְׁנֵתָה תְּמִימָה לַחֲסֹאת וְאֵיל אֶחָד תְּמִים לְשִׁלְמִים: (טו) וְסֵל מִצוֹת סֵלֶת חֶלֶת בְּלוּלַת בִּשְׂמֵן וְרִקְקִי מִצוֹת מִשְׁחִים בִּשְׂמֵן וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם: (טז) וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְקוֹק וְעִשָּׂה אֶת חֲסֹאתוֹ וְאֶת עֹלָתוֹ: (יז) וְאֶת הָאֵיל יַעֲשֶׂה זָבַח שְׁלָמִים לִיקוֹק עַל סֵל הַמִּצוֹת וְעִשָּׂה הַכֹּהֵן אֶת מִנְחָתוֹ וְאֶת נִסְכּוֹ: (יח) וְגִלְחָה הַנִּזְיֵר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶת רֵאשִׁיו וְלָקַח אֶת שְׂעֵר רֵאשִׁיו וְנָתַן עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר תַּחַת זָבַח הַשְּׁלָמִים: (יט) וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַזֹּרֵעַ בְּשֵׁלָה מִן הָאֵיל וְחֶלֶת מִצָּה אַחַת מִן הַסֵּל וְרִקְקִי מִצָּה אֶחָד וְנָתַן עַל כַּפֵּי הַנִּזְיֵר אַחַר הַתְּגַלְחָה אֶת נִזְרוֹ: (כ) וְהִנִּיף אוֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְקוֹק קֹדֶשׁ הוּא לַכֹּהֵן עַל חֲזָה הַתְּנוּפָה וְעַל שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְאַחַר יִשְׁתֶּה הַנִּזְיֵר יֵיֵן: (כא) זֹאת תֹּרַת הַנִּזְיֵר אֲשֶׁר יִזְרֵר קֶרְבְּנוֹ לִיקוֹק עַל נִזְרוֹ מִלְּבַד אֲשֶׁר תִּשְׁאֵל יְדוֹ כְּפִי נִזְרוֹ אֲשֶׁר יִזְרֵר כֶּן יַעֲשֶׂה עַל תֹּרַת נִזְרוֹ: פ

~ סיום הנזירות ~

רמב"ם הלכות נזירות פרק ב

הלכה כ - נזירות נוהגת בפני הבית ושלא בפני הבית, לפיכך מי שנדר בניזיר בזמן הזה הרי זה נזיר לעולם, שאין לנו בית כדי שיביא קרבנותיו במלאת ימי נזרו.

רמב"ם הלכות נזירות פרק ב

הלכה א - ... מי שנדר בניזיר וניחם על נדרו הרי זה נשאל לחכם ומתיר לו נזירותו כדרך שמתירין שאר הנדרים.

רמב"ם הלכות נזירות פרק ד

הלכה יג - מי שנדר בנזיר ודמה שאינו נדר והיה נוהג היתר בנדרו ושתה יין, ולאחר זמן שאל לחכם והורחה שהוא נדר ושהוא חייב בנזירות הרי זה מונה משעה שנדר, ומדברי סופרים שינהוג איסור כימים שנהג בהן היתר. ...

הלכה טו - במה דברים אמורים? בנזירות מועטת אבל בנזירות מרובה דיו שינהוג שלשים יום בנזירות אף על פי שעבר על נזירותו המרובה כל ימיו, ואם לא נהג איסור בעצמו אין נזקקין לו כלל. +/השגת הראב"ד/ אין נזקקין לו כלל. /א"א/ פ"א בא לשאל על נדרו אין מתירין לו נדרו כלל. +

רמב"ם הלכות נזירות פרק ב הלכה ב

נזירות נוהגת [בפני הבית ושלא בפני הבית] וכו'. זה מבואר שהרי הנזירות נדר מכלל נדרי איסור ותנן [משנה נזיר (ה:ד)] ... טעות טעה נחום המדי כשעלו נזירין מן הגולה ומצאו בית המקדש חרב אמר להם נחום המדי אלו הייתם יודעים שבית המקדש חרב הייתם נוזרים אמרו לו "לא", והתירן נחום המדי, וכשבא הדבר אצל חכמים אמרו לו "כל שנזר עד שלא חרב בית המקדש נזיר ומשחרב בית המקדש אינו נזיר." - שיכול לומר אילו הייתי יודע שכבר חרב לא הייתי נודר. הא אם ידע דחרב כבר ונדר דהוי נזיר:

רמב"ם על משנה מסכת נזיר פרק ה משנה ד

והטעות שטעה נחום המדי ברורה, לפי שמא שאמר "התירם" אין הכוונה בו התיר נדרם, אלא רוצה לומר התיר להם לשתות ולהטמא ואמר להם שלא חלה הנזירות, אבל אלו התיר להם נדרם אין חולק שזה מותר, ומה שאמרו חכמים "משחרב בית המקדש אינו נזיר", שמשמע בלי ספק שאינו צריך התרה שהרי לא חלה עליו נזירות, ...

~ נדרים ~

שולחן ערוך יורה דעה הלכות נדרים סימן רג

סעיף א - אל תהי רגיל בנדרים. כל הנודר, אף ע"פ שמקיימו, נקרא רשע ונקרא חוטא. ... סעיף ד - צריך לזהר שלא ידור שום דבר, ואפילו צדקה אין טוב לידור; אלא אם ישנו בידו, יתן מיד; ואם לאו, לא ידור עד שיהיה לו. ואם פוסקים צדקה וצריך לפסוק עמהם, יאמר: **בלא נדר**. סעיף ה - בעת צרה מותר לנדור.

סעיף ו - האומר: אשנה פרק זה, וירא שמא יתרשל בדבר, שרי ליה למנדר לזרוזי נפשיה. וכן אם ירא שיתקפו יצרו ויעבור על איזו מצוה ממצות לא תעשה, או יתרשל מקיום מצות עשה, מצוה לישבע ולנדור כדי לזרז עצמו.

סעיף ז - מי שנדר נדרים כדי לכונן דעותיו ולתקן מעשיו, הרי זה זריז ומשובח. כיצד, מי שהיה זולל ואסר עליו הבשר שנה או שנתים; או שהיה שוגג בין ואסר הינן על עצמו זמן מרובה; ...

~ קרבן חטאת ~

שמונה פרקים לרמב"ם פרק ד

וזאת התורה השלימה, המשלמת אותנו, כמו שהעיד עליה יודעה: "תורת ה' תמימה... מחכימת פת"י" - לא זכרה דבר מזה. ואמנם כוונה שיהיה האדם טבעי, הולך בדרך האמצעית: יאכל מה שמותר לו לאכול בשיווי, וישתה מה שמותר לו לשתות בשיווי, ויבעל מי שמותר לו לבעול בשיווי, וישב המדינות בצדק וביושר, לא שישכון במערות ובהרים, ולא שילבש השער והצמר, ולא שיטריח הגוף ויענהו. והזהיר מזה במה שבא אלינו בקבלה. אמר בנזיר: +במדבר ו, יא+ "וכפר עליו מאשר חטא על הנפש", ואמרו [תעני יא]: "וכי על אי זה נפש חטא זה? על שמנע עצמו מן היין. והלא דברים קל וחומר, אם מי שציער עצמו מן היין צריך כפרה, המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה".

רמב"ם במדבר פרק ו (יד)

וטעם החטאת שיקריב הנזיר ביום מלאת ימי נזרו, לא נתפרש. ועל דרך הפשט כי האיש הזה חוטא נפשו במלאת הנזירות, כי הוא עתה נזור מקדושתו ועבודת השם, וראוי היה לו שיזיר לעולם ויעמוד כל ימיו נזיר וקדוש לאלהיו, כענין שאמר (עמוס ב יא) **אקיים מבניכם לנביאים ומבחוריהם לנזירים**, השווה אותו הכתוב לנביא, וכדכתיב (לעיל פסוק ח) כל ימי נזרו קדוש הוא לה' והנה הוא צריך כפרה בשובו להטמא בתאוות העולם:

רמב"ם הלכות נזירות י ... הנודר לה' דרך קדושה הרי זה נאה ומשובח ועל זה נאמר נזר אלהיו על ראשו קדש הוא לה', ושקלו הכתוב כנביא (שנאמר) **אקיים מבניכם לנביאים ומבחוריהם לנזירים**. **רמב"ם הלכות דעות פרק ב - הלכה ב -** ..., ועל קו זה יעשה בשאר כל הדעות אם היה רחוק לקצה האחד ירחיק עצמו לקצה השני וינהוג בו זמן רב עד שיחזור בו לדרך הטובה והיא מדה בינונית שבכל דעה ודעה.

MAN: Nezirut is a method, taking one to an extreme kedusha in order to allow him to come back to a place where he acts in holiness in his everyday life. There is a drop in kedusha (hatat), because, ideally one should bring oneself to the level of nezirut, naturally, through the everyday mitzvot and not through superimposed abstentions.